

PROZIVKA BORACA SA SUTJESKE

*Neka bude borba neprestana,
neka bude što biti ne može,
nek ad proždre, pokosi satana,
na groblju će iznići cvijeće
za daleko neko pokoljenje.*

Njegoš

U bici na Sutjesci, u sastavu Operativne grupe divizija NOVJ, učestvovalo je šesnaest proleterskih i udarnih brigada iz raznih krajeva Jugoslavije (dve iz Srbije, dve iz Crne Gore, jedna iz Sandžaka, jedna iz Hercegovine, dve iz Istočne Bosne, dve iz Bosanske Krajine, tri iz Dalmacije i tri sa Banije). Brojno stanje čitave grupacije, zajedno sa ranjenicima i bolesnicima Centralne bolnice, iznosilo je ukupno 22148 boraca (19265 muškaraca i 2883 žene). Ti podaci zasnivaju se na utvrđenim imenima boraca koji su učestvovali u bici na Sutjesci. Za mesec dana trajanja bitke poginula su 7543 borca (6946 muškaraca i 597 žena, od kojih 352 bolničarke), a od završetka bitke do kraja rata poginulo ih je još 3149.

Socijalni sastav: 13695 zemljoradnici, 5165 radnici, 1572 đaci, 367 studenti, 10 apsolventi, 97 učitelji, 40 profesori srednjih škola, 4 profesori fakulteta, 52 lekari, 25 inženjeri, 89 pravnici, 2 arhitekti, 4 geometri, 2 farmaceuti, 2 veterinari, 6 agronomi, 14 književnici i publicisti, 8 novinari, 8 akademski slikari, 4 dramski umetnici, 2 muzičari, 48 tehničari, 302 službenici, 57 oficiri, 139 podoficiri, 29 pitomci, 1 pilot, 33 žandari, 10 sveštenici, 8 bogoslovi, 31 trgovac, 6 ugostitelji, 302 domačice i 14 deteta do sedam godina.

Nacionalni sastav: 3295 Crnogorci, 5220 Hrvati, 11851 Srbi, 4 Makedonci, 21 Slovenac, 866 Muslimani, 757 Jugosloveni, 74 Jevreji, 3 Šiptari, 6 Česi, 5 Mađari, 3 Slovaci, 3 Rusini, 5 Poljaci, 9 Rusi, 10 Italijani, 4 Nemci, 2 Englezi, 1 Kanadainin, 1 Bugarin, 1 Irac, 1 Ukrajinac i 6 neutvrđeno.

Teritorijalna pripadnost: 8293 iz Bosne i Hercegovine, 3337 iz Crne Gore, 8925 iz Hrvatske (od toga: 5195 iz Dalmacije, 733 iz Kninske Krajine, 2179 sa Banije, 256 sa Korduna i 329 iz Like), 1492 iz Srbije (od toga: 131 iz Vojvodine i 13 sa Kosova i Metohije), 21 iz Makedonije, 19 iz Slovenije, 38 iz inostranstva i 22 neutvrđeno.

Godina rođenja utvrđena je za ukupno 21132 borca. Od toga: 14245 ili 67% bili su mlađi od 25 godina, a 785 ili 4% stariji od 40 godina.

Za 6610 boraca utvrđeno je da su u vreme bitke na Sutjesci bili članovi KPJ i 4065 članovi SKOJ-a, ukupno 10675 ili 48% politički organizovanih. Od toga 755 predratni članovi KPJ.

Za narodne heroje proglašeno je 258 boraca i starešina, 20 su španski borci, 42 delegati na Prvom i 70 delegati na Drugom zasedanju AVOJ-a.

UKAZ

o odlikovanju brigada koje su učestvovalе u herojskoj bici na Sutjesci

P r e d s e d n i k Federativne Narodne Republike Jugoslavije

Na osnovu člana 71 tačke 6 Ustavnog zakona i člana 4 Zakona o odlikovanjima odlučuje da se za izvanredne junačke podvige u kojima su se istakli borci i rukovodioci u herojskoj bici na Sutjesci

O d l i k u j u Ordenom narodnog heroja

1. Prva proleterska narodnooslobodilačka udarna brigada
2. Druga proleterska narodnooslobodilačka udarna brigada
3. Treća proleterska (krajiška) narodnooslobodilačka udarna brigada
4. Treća proleterska narodnooslobodilačka udarna brigada (sandžačka)
5. Druga proleterska (dalmatinska) narodnooslobodilačka udarna brigada
6. Sedma narodnooslobodilačka brigada
7. Osma narodnooslobodilačka brigada
8. Šesnaesta narodnooslobodilačka udarna brigada
9. Peta proleterska narodnooslobodilačka (crnogorska) brigada
10. Prva majevička narodnooslobodilačka udarna brigada
11. Šesta proleterska narodnooslobodilačka partizanska udarna (istočno-bosanska) brigada
12. Deseta hercegovačka narodnooslobodilačka udarna brigada
13. Sedma krajiška narodnooslobodilačka udarna brigada
14. Četvrta proleterska narodnooslobodilačka udarna brigada
15. Prva dalmatinska narodnooslobodilačka udarna brigada
16. Treća narodnooslobodilačka partizanska dalmatinska udarna brigada

3. jula 1958. god.
u Beogradu

Predsednik Republike
Josip Broz Tito